

โครงการโดยสังเขป

ความเสื่อมโทรมของป่าที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากการทำไร่เลื่อนลอยสามารถแก้ไขได้โดยการนำไม้โตเร็วที่เป็นพันธุ์ไม้ต่างถิ่นมาปลูกในพื้นที่ขนาดใหญ่เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าเดิม อย่างไรก็ตามถ้าหากมนุษย์ยังต้องการความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ เช่น พืชพรรณตามธรรมชาติ เห็ดป่า พืชสมุนไพร และความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในป่า รวมถึงผลผลิตไม้ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง จากการปลูกฟื้นฟูพื้นที่ป่าดังกล่าวแล้ว จะต้องมีการปรับเปลี่ยนสภาพของสวนป่าเชิงเดี่ยวให้มีความสมบูรณ์ทางทรัพยากรชีวภาพเทียบเท่ากับป่าธรรมชาติ ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาเทคนิคด้านวนวิทยาเพื่อปรับเปลี่ยนสภาพสวนป่าไม้โตเร็วให้เป็นสวนป่าเชิงเดี่ยวให้เป็นป่าผสมที่ประกอบด้วยไม้โตเร็วและไม้พื้นเมืองที่มีค่า (หัวข้อ 1)

ในอีกแนวทางหนึ่ง คือการหาหนทางในการสนับสนุนเกษตรกรชาวไทยที่ได้ปลูกไม้ยืนต้นที่มีค่า ทางเศรษฐกิจ เช่น ไม้สัก เพื่อเป็นรายได้แก่ครอบครัวในอนาคต แต่เนื่องจากเกษตรกรยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเจริญเติบโต การจัดการ และผลกำไรจากการปลูกสวนป่า ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการตัดสินใจปลูกสร้างสวนป่าของเกษตรกร ดังนั้นจึงได้มีการศึกษาวิธีการและเทคนิคในการจัดการเพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินด้วยการปลูกและจัดการแบบผสมผสานระหว่างป่าไม้และพืชเกษตร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่ปลูกไม้พื้นเมืองได้รับผลกำไรจากการวางแผนการปลูกป่าที่ดี (หัวข้อ 2)

โครงการนี้จึงเป็นการพัฒนารูปแบบในการปรับเปลี่ยนสวนป่าเชิงเดี่ยวให้เป็นป่าแบบผสมผสาน และการจัดหาเครื่องมือที่จะสนับสนุนการตัดสินใจของเกษตรกรที่ปลูกสวนป่าผสมผสานกับการปลูกพืชเกษตร

หนทางสู่การฟื้นฟูป่าและ สนับสนุนระบบวนเกษตร โครงการวิจัยร่วม กรมป่าไม้ และ JIRCAS

กรมป่าไม้ 61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว
เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร
10900 ประเทศไทย

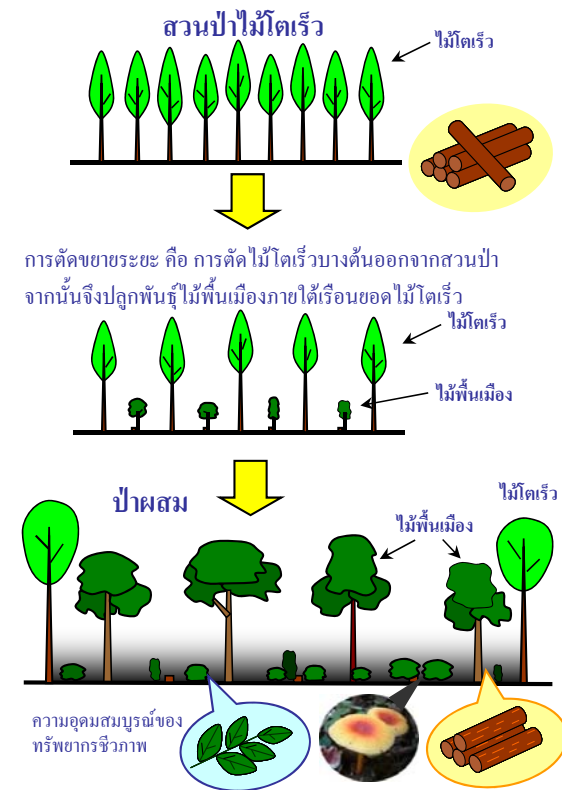

องค์กรศูนย์วิจัยวิทยาศาสตร์การเกษตรระหว่างประเทศ
แห่งประเทศญี่ปุ่น (JIRCAS)
1-1, Ohwashi, Tsukuba, Ibaraki, 305-8686 Japan

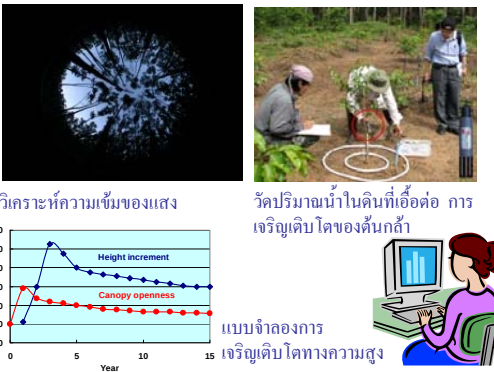
ติดต่อ
กรมป่าไม้ โทรศัพท์ 02 561 4292-3 ต่อ 5408 โทรสาร 02 579 9576
สำนักงาน JIRCAS, กรมป่าไม้ โทรศัพท์ และโทรสาร 02 579 2063

หัวข้อ 1 เทคนิคทางวนวัฒนวิทยาในการปรับเปลี่ยนสวนป่าไม้โตเร็วเป็นป่าผสม ที่ประกอบด้วยพันธุ์ไม้โตเร็วกับพันธุ์ไม้พื้นเมือง

- “การจัดการป่าแบบสองชั้นเรือนยอด” เพื่อการปรับปรุงอัตราการรอดตายของพันธุ์ไม้พื้นเมืองในแปลงทดลอง
- ความหนาแน่นและอายุที่เหมาะสมในการตัดขยายระยะของสวนป่าไม้โตเร็ว จะพิจารณาจากแบบจำลอง (model) และการจำลองรูปแบบการเจริญเติบโตของต้นไม้
- รูปแบบของป่าแบบผสมผสานที่ได้จากผลการศึกษา จะก่อให้เกิดผลผลิตไม้ที่มีค่า รวมถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชีวภาพด้วย

- ข้อได้เปรียบของวิธีนี้
- การปลูกไม้โตเร็วในระยะแรกเพื่อปกคลุมดินเป็นการป้องกันการเกิดไฟป่า
 - ลดแรงงานในการกำจัดวัชพืช
 - ได้ผลผลิตหลากหลายจากป่าในช่วงเวลาต่างกัน

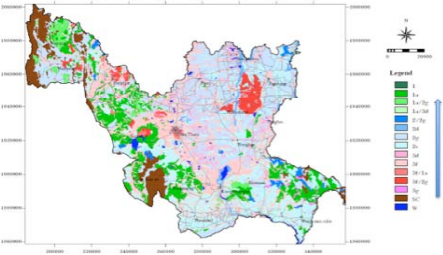

กำหนดความหนาแน่นของการตัดขยายระยะและอายุที่เหมาะสมของไม้โตเร็ว เพื่อให้ไม้พื้นเมืองที่ปลูกภายใต้เรือนยอดของไม้โตเร็วมีการเจริญเติบโตดีขึ้น

หัวข้อ 2 เทคนิคการจัดการแบบผสมผสานของไม้สักและพืชเกษตร

พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการปลูกไม้สัก

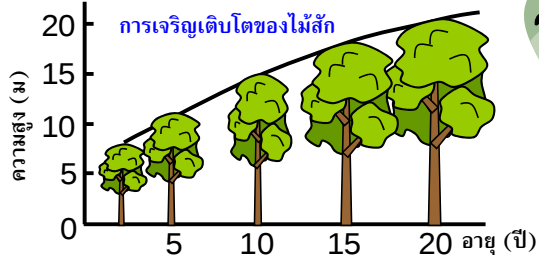
แผนที่แสดงบริเวณที่เหมาะสมต่อการปลูกไม้สัก ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยด้านพื้นที่ภายใต้สภาพธรรมชาติและสภาพทางเศรษฐกิจ

แผนที่แสดงบริเวณที่เหมาะสมต่อการปลูกไม้สัก

การเจริญเติบโตของไม้สัก

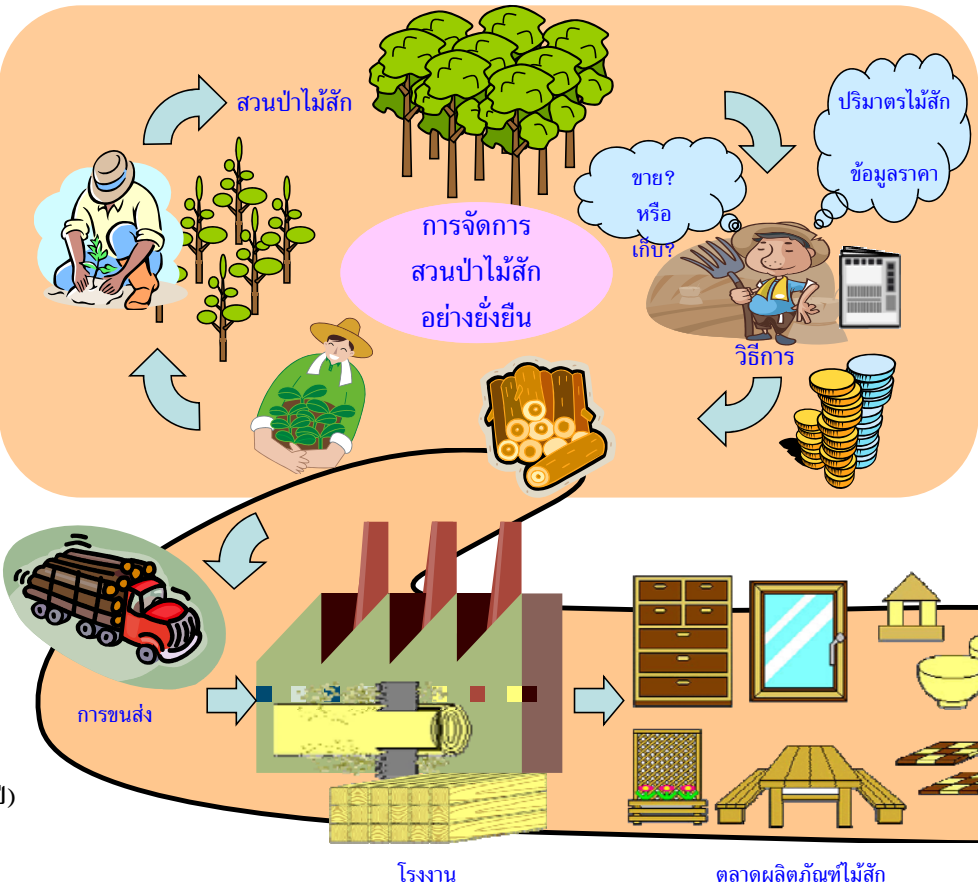
การเจริญเติบโตของไม้สักในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง สามารถวิเคราะห์ได้จากความสูงของไม้ต้น (ไม้ที่มีชั้นเรือนยอดสูงที่สุดของหมู่ไม้) ในพื้นที่

เส้นผ่าศูนย์กลางที่ระดับความสูง 1.3 ม. (ซม)	20.3	24.9
จำนวนต้นไม้ (ต้น/เฮกตาร์)	689	380
ปริมาตร (ม ³ /เฮกตาร์)	184.3	269.4

การสร้างตลาดไม้สัก

กลยุทธ์การสร้างตลาดไม้สักและการส่งเสริมการจัดการไม้สัก เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลเรื่องการตลาด ราคาไม้สักและผลิตภัณฑ์จากไม้สักในพื้นที่

ผลกำไรที่ได้รับจากการจัดการแบบผสมผสาน

การพัฒนาโปรแกรมสำหรับประเมินผลกำไรจากการปลูกไม้สักผสมผสานกับพืชเกษตร เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยการรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการจัดการสวนป่า เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้ได้โดยง่าย

